

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1330

מסכת בבא בתרא קמ"ה-קנ"א ♦ נגעים ה', ח' - ט', ב'

בס"ד, ט"ז חשוון תשפ"ה

השבוע בגליון

- ♦ חוש הריח חיוני לנשים ולא לגברים!
- ♦ חתן שביקש לבטל שידוך עקב חוטם ארוך מעט
- ♦ כשהכומר אסר על האיכרים לרכוש את החמץ של היהודים
- ♦ "אודיטא" הקניין הגדול שבכל הקניינים

♦ דין תורה על שפת הים הבלטי

- ♦ לחזור הביתה- לא דבר פשוט כל כך
- ♦ יתפלל לה' שכל יום ייחשב לו כשנה
- ♦ חלוקת ירושת לקרובים - מי נחשב "קרוב"?
- ♦ העשיר יפצה את קרוביו העניים שסבלו עבורו את עוון אבותיהם

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

נושא כלים הודי

בכינוס שנערך לפני שנים אחדות למגידי השיעורים של "מאורות הדף היומי" יעץ הרב הגאון רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א לרבנים מגידי השיעורים, את הדברים הבאים: לעיתים קורה שמגידי שיעור חש כי אין בו את מכלול המעלות הדרושות למסירת שיעור באופן המושלם ביותר. האחד מרגיש כי דיבורו מהיר יתר על המידה; האחר חושש שמא שפתו אינה עשירה דיה כדי לסבר את אזני השומעים; פלוני מסתפק שמא השיעור נמסר על ידו בצורה יבשה, וכדומה. הרי כולנו בני אנוש.

כיום, אל לנו ליפול ברוחנו. על כל אחד לדעת, כי הקב"ה המנווט את עולמו, שתל אותו במקומו ובקהילתו, רק משום הסיבה שהוא ולא אחר, מתאים בדיוק לשומעי השיעור אליהם הוא נשלח. כמובן שעליו לעשות מאמץ לשפר, ובאופן תמידי לבדוק את עצמו ולהשתדל לעשות את כל אשר לאל ידו, כדי למסור את שיעורו בצורה הראויה ביותר. אך חלילה! חלילה לנו מהרפות בתפקיד הנפלא שנמסר לידנו, להרבות תורה בישראל, ובסייעתא דשמיא נעשה ונצלתי.

כמובן שדברים אלו נוגעים לכל לומדי דף היומי באשר הם, הן למגידי השיעורים והן ללומדי השיעורים, אשר עליהם לחוש גאוה ואושר על עצם היותם חילים בלגיונו של מלך, המשתתפים מידי

לחזור הביתה- לא דבר פשוט כל כך

רבים מהאחרונים מביאים בספריהם בשם האר"י הקדוש, שאדם שעזב את ביתו ועקר למקום אחר, לא ישוב לביתו לפני תום שבע שנים מאז שעזבו (ספר הגלגולים הוצאת וילנא דף ס"ד, החיד"א בשו"ת יוסף אומץ סי' ל"ז ס"ק ו', מהר"ח פלאגי ברוח חיים סי' קט"ז ס"ק ט', ועוד). מה פשר דבריו, אין לנו שמץ של מושג. כל שבידינו, הם דברי האחרונים שדברי האר"י הם על פי הסוד ואין להם הסבר או מקור בגמרא [אזהרה זו מופיעה גם ב"אזהרות נוספות לר"י החסיד" (אות ט)]. החיד"א עוסק בדברי האר"י וכותב, כי מסוגייתנו הוא למד כי יש מקרים אשר בהם וודאי אין צורך להקפיד על מנהג זה.

בסוגייתנו מבואר, שאדם שעורך חופה בביתו לבנו הגדול, ולשם כך הוא פינה את ביתו, בכך הוא הקנה לבנו את הבית. בטעם דברי הגמרא, שגם נפסקה להלכה, כותב הרמב"ם (הל' זכיה ומתנה פ"ו הל' ט"ו): "ודברים אלו כהלכה שאין להם טעם הם, ונגעו חכמים בדבר הזה מאומדן הדעת, שמרוב שמחתו ואהבתו גמר והקנהו הבית, שהרי לא שייר בה לעצמו כלום". אולם, אם האב לא פינה מהבית את כל חפציו, הבן אינו קונה את הבית, משום שבהשארת החפצים בבית גילה האב, שאין ככוונתו להקנות את הבית לבנו. מעתה, אומר החיד"א, גם העוקר מביתו אך משאיר בו חפצים ואינו מרוקנו לגמרי, גם כן אינו נחשב כמי שעזבו ויכול הוא לשוב אליו עוד לפני שבע השנים שעליהן דיבר האר"י.

יתפלל לה' שכל יום ייחשב לו כשנה: תלמידו של החתם סופר, בעל האמרי אש (שו"ת יו"ד סי' נ"ט) הורה לאחד משומעי לקחו שנאלץ לצאת ממקום מגוריו, כי לא ימתין שבע שנים עד לכניסתו לבית זה פעם נוספת, מאחר שלא מרצונו יצא מהבית ואינו דומה למי שעקר מביתו מרצונו, אך מכל מקום יתעכב שבעה ימים מלחזור אל הבית, ויתפלל לה' שכל יום ייחשב לו כשנה "ושומע תפלה ישמע תפלתו ולא יאונה לו כל רע".

למי מבין הקוראים שמהסס לחזור לדירתו לאחר קריאת מאמר זה, נציין את דברי בנו של הדברי חיים מצאנז, בעל הדברי יחזקאל (בליקוטים שבסוף הספר דף קכ"ו), כי דברים אלו אינם בשם האריז"ל, שכן, בספר הגלגולים הישן, לא היו אלא ל"ה פרקים, ואחר כך הוסיפו פרק נוסף

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אייזיק אורנשטיין** ז"ל

ב"ר שכנא דוד ז"ל נלב"ע ט"ז בחשוון תשל"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידו הר"ר **אשר אורנשטיין** ומשפ' שיחיו - חיפה

צעילוי נשמת

מרת **שולמית** ע"ה

ב"ר שלמה לייב ז"ל נלב"ע י"ז בחשוון תשפ"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י הר"ר **דב פריימן** ומשפחתו - רחובות

צעילוי נשמת

הר"ר **יוסף דוד לנדאו** ז"ל

ב"ר יעקב שמעון ז"ל נלב"ע כ' בחשוון תשל"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידו הר"ר **אפרים ברנד** וזוג' מרת **חווה** שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת

מרת טובה בורנשטיין ע"ה ב"ר משה אליעזר ז"ל

נלב"ע כ' בחשוון תשנ"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

מליקוטים ואין ידוע בבירור ממי הם. אף שמסתמא מגדולי ישראל הם, כותב הדברי יחזקאל, "אפשר שלא אמרו כן רק ליחידי סגולה ולבעלי נפש, כי יש דברים שאינו מזיק להמון, ואינו דבר המוזכר בשולחן ערוך לכל ישראל" [וע"ע בספר שמירת הגוף והנפש סי' ר"ג שהביא דעות האחרונים בענין זה].

דף קמד/ב אחין השותפין...

חלוקת ירושות לקרובים - מי נחשב "קרוב"?

לא בכל יום אדם מקבל הודעה שקרובו עתיר הנכסים הלך לעולמו תוך שהוא מותיר על שולחנו צוואה שלאחר מותו יחלקו את נכסיו בין כל קרוביו. כאשר הדבר אכן מתרחש, אזי, נעורים כל אלו אשר שארית דם קורבה אל הנפטר זורם בעורקיהם ומתאמצים להכליל במעגל קרובי משפחתו הנאמנים. עשרות דיני תורה מעין אלו התנהלו בקול רעש גדול במקרים שונים, כך, מספר החתם סופר (שו"ת חו"מ סי' קכ"ה) על עשיר אשר צווה "חמשה מאות זהובים יחולק לעניים קרובי הדריים בק"ק פלוני". באותה קהילת קודש שכנו שארי בשר רבים של הנפטר הדגול, אשר רובם ענו על ההגדרה עניים, אלא שרובם גם היו קרובים רחוקים של הנפטר. אמנם, בדרך כלל אדם האומר "קרוב", מתכוון לקרובים אשר פסולים לעדות לגבי מחמת קרבתו (ריטב"א לעיל קמג/א, הובא בנימוקי יוסף סו"ב/ט), אולם, החתם סופר הכריע, שבמקרה זה לא מתקבל על הדעת שהעשיר יצווה סכום כה עצום לאנשים בודדים בלבד, משכך, נפרשה לפנינו יריעת קרובים שטענו לכתר ועתה היה עליו לקבוע מי מקרוביו הרחוקים של העשיר עדיין יכול להחשב כ"קרוב".

העשיר יפצה את קרוביו העניים שסבלו עבורו את עוון אבותיהם: לבסוף, כותב החתם סופר, כי כל אלו אשר הם צאצאי הסבא רבה רבה של הגביר, נחשבים קרוביו, היינו דור חמישי. מדוע? שכן, הפסוק אומר "פוקד עוון אבות על בנים [דור שני] ועל בני בנים [שלישי] על שילשים [רביעי] ועל רביעים [חמישי]", הדורות הבאים, עד הדור החמישי פורעים את עוונות מייסד המשפחה. אם כן, עשיר זה שחי בנעימים ולא סבל בעבור הסב, מן הראוי שיפצה את אלו שסבלו עבורו והניחו לו לחיות בשלווה...

דין תורה על שפת היס הבלטי: בשנת תרס"ו התקיים בריגה דין תורה מסובך בדבר ירושתו העתירה של גביר בשם ר' ישעיה ברלין. באחד מסעיפי הצוואה שהותיר אחריו נאמר, כי יש לתת סכום מסויים לכל "שאר בשר" שלו. כמובן שקופצים רבים היו על סעיף זה. כאן היתה השאלה מיהו "שאר בשר". אחיו ובניו טענו כי הם בלבד שארי בשר, ואילו הקרובים מהמשפחה המורחבת טענו כי גם הם בכלל זה. הוסכם על בוררות. הקרובים קרובים בחרו ברבי יוסף רוזין, בעל צפנת פענח, הגאון הרוגאצובי, והקרובים הרחוקים בחרו ברבי חיים מבריסק. שניהם בחרו כשלישי מוסכם ברבי חיים עוזר גרודז'ינסקי. הדין התקיים בקיץ בעיר דובלן הסמוכה לריגה שעל שפת היס הבלטי.

עשרות סיפורים סופרו אז על דין תורה זה והויכוחים הסוערים שחלפו בו בין ענקי הדור הללו. לגופו של דין, הביע רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי את דעתו ששאר בשר נחשב עד דור רביעי. לדעתו הצטרף רבי חיים מבריסק, והרוגאצובר בטל דעתו לדעת הרוב.

כמקור לדעתו ציטט רבי חיים עוזר נימוקי יוסף, בו מבואר כך גם כן. הרב משה מאיר ישר, מספר הסיפור (בספרו החפץ חיים חייו ופעלו, חלק ב', עמוד 792) משער, שהכוונה לנימוקי יוסף בסוגייתנו.

במשנתנו מבואר: "אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נפל לאמצע". היינו: אדם שמונה על ידי המלך למשרה נושאת רווח, עליו לחלוק ברווחים עם ה"אחין השותפין", כאשר המשרה באה לו בשל בית אביו ולא משום עצמו (כל עוד לא חולקה הירושה). והנה, כותב הנימוקי יוסף, כי לדעתו אין הכוונה לאחים בלבד, אלא "ומסתמא מיקרי אחים שותפים עד שלושה דורות, כדאיתא בבראשית רבה (פרשה כ"א מדרש כ"ג) אם תשקור לי ולניני ולנכדי, אמר ר"א עד כאן לאחין השותפין" (וראה גם ירושלמי בפרקינו הל' ג). כלומר, קורבת האחוה נשמרת גם אצל בניהם וגם אצל בני בניהם - שלישי שבשלישי שהם דור רביעי מאבי הסב [אולם, הרא"ש גורס "האחים והשותפין". לדבריו גם אם אין ביניהם קרובה, תקף דין זה, וכך נפסק להלכה בשולחן ערוך חו"מ סי' קע"ז סעי' א].

הרב ישר מעיר שגם פסוק מפורש מורה ששאר בשר נמשך גם אחרי בני דודים. בפסוק (ויקרא כה/מח-מט) נאמר לגבי גאולת קרובים: "אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו. או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו". הרי ששאר בשרו הוא הלאה מאת, דוד ובן דוד.

דף קמו/א מעשה באדם אחד

חוש הריח חיוני לנשים ולא לגברים!

מספר סוגיות בש"ס ותשובות רבות של רבותינו הראשונים והאחרונים עוסקות בסוגיית גילוי מום אצל בן הזוג לאחר הנישואין, שבעקבות גילוי אפסר לדרוש גירושין והבעל אף פטור ממתן

יום בלימוד תורתו. לעיתים יכול לומד הדף היומי לחוש כי תקופה מסויימת לא נקלטו בקרבו דפי הגמרא באופן שבו היה חפץ, וכי סוגיות מסויימות אינן מובנות לו די הצורך. אולם עליו לדעת, כי הוא עושה את הדבר הטוב ביותר. אין דרך אחרת ובסופו של דבר, בע"ה גם ירוה נחת מלימודו.

זה זמן-מה שבארכיון המערכת מצוי סיפור בעל מוסר השכל, אשר נשלח אלינו על ידי אחד הקוראים. נראה כי עתה הגיעה שעתו להתפרסם. הרי הוא לפניכם ככתבו וכלשונו:

אחד ממורי בתקופת ילדותי, היה יהודי מבוגר, ניצול שואה שעבר רבות בחייו. יהודי פקח זה נהג לעודד את החלשים שבינינו ולטעת בהם מרץ ועידוד. לעולם לא אשכח את הסיפור הבא שסופר על ידו ונחרת עמוק בליבי:

לנושא כלים בהודו היו שני דליים גדולים, התלויים על שני צידי המוט אותו נשא על כתפיו. אחד הדליים היה סדוק, ובעוד שהדלי השני היה מושלם ותמיד נשא את כמות המים המלאה מהנחל עד בית האדון, הגיע הדלי השני מלא בחציו. מידי יום ביומו, במשך שנתיים תמימות, העביר נושא הדליים כמות של דלי וחצי מים בלבד לבית האדון. כמובן, שהדלי המלא היה גא בהישגיו, מושלם במטרה למענה נוצר, אך הדלי הסדוק הרגיש מבוויש ואשם בחוסר שלמותו, ואומלל בשל אי יכולתו לספק יותר מחצי הכמות שאותה נועד לספק. לאחר שנתיים ימים שנראו לדלי הסדוק ככשולן מר, הוא דיבר אל נושא הדליים: אני בוש בעצמי, ואני רוצה להתנצל בפניך.

- מדוע? שאל נושא הדליים, במה אתה מתבייש?
- היית מסוגל להעביר רק מחצית מכמות המים במשך השנתיים האחרונות, עקב הסדק שבצידי אשר גרם למים לדלוף החוצה כל הדרך במעלה השביל עד לבית אדונך. בגלל חסרונותי עליך לעשות את כל העבודה הזו ואינך מקבל תמורה מלאה למאמציך.

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, מושגה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד
עכשיו *3029

חדש ראשון התנסות חינם

כתובה. למעשה, קיימת משנה מפורשת (כתובות עב/ב, קידושין נ/א) שקובעת ומגדירה: "כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים". בנושא זה רבו השיטות אם דווקא מומים אלו, של כהנים, הם הפוסלים ותו לא. מדברי הרשב"ם בסוגייתנו למדו בעל חוות יאיר (סי' ר"כ) ובעל תורת חסד (ח"ב סי' ל"ה) על מום נוסף.

סוגייתנו מספרת שאדם חשד באשתו שהיא "תתרנית" - בעלת חוש ריח פגום וכדי לבדוק זאת, עקב אחריה לתוך חורבה כשצנן מוסתר בגלימתו, וכאשר שאל אותה שאלות שנועדו לעמוד על טיבו של חוש הריח שלה, הוא גילה שחוש זה כלל אינו קיים אצלה. הרשב"ם מבאר שמטרת הבעל היתה לכך שיוכל לגרשה ללא מתן כתובתה, שכן, הנושא אשה ולאחר מכן מגלה בה מום משמעותי, רשאי לגרשה ללא כתובה. והנה, מום ה"תתרנות" אינו מוכר כמום לגבי כהנים, ובכל זאת הרשב"ם מחשיבו כמום לגבי נישואין.

האשה זקוקה לחוש הריח כדי שלא תקדיח את תבשילה: אלא, שבעל חוות יאיר מבהיר, כי העדר חוש הריח נחשב כמום אצל אשה בלבד ולא אצל האיש. שכן, הבעל מצפה שאשתו תכין תבשילים, ובהעדר חוש הריח אין היא יכולה להבחין אם המאכל נשרף, או עשן. לפיכך, העדר חוש הריח נחשב כמום אצל נשים בלבד. מאחר שמום זה אינו שורשי, כי אם עקב סיבה זו, היו שהסתפקו, מה דינה של אשה עשירה שממנת מכיסה תשלום למבשלות מומחיות, האם גם אז רשאי הבעל לגרשה ללא מתן כתובה, או שמא באופן זה, היותה "תתרנית" אינו נחשב למום? (פד"ר ח"ח עמ' רס"א) [יש לציין כי הרמב"ן בסוגייתנו סובר שתתרנית אינו נחשב למום, ומפרש שהדין בסוגייתנו לא היה למטרת גירושין, ועיי' בבית שמואל אבה"ע ז' סי' צ' ס"ק כ"ב].

חתן שביקש לבטל שידוך עקב חוטם ארוך מעט: מקרה מעניין התגלגל לפני שנים רבות אל שולחנו של בעל חוות יאיר. בחור בא בבית האירוסין, כמנהגם באותם ימים, עם בת עיירה מרוחקת, שנשדכה לו על ידי שדכן שהפליג במעלותיה, ומתוך ידיעה מוטעית שחותנו לעתיד הוא גביר גדול, הסכים החתן לשידוך. לאחר שנודע לחתן כי תקוותיו התבדו, וחותנו אינו עשיר כה מופלג, הוא חיפש כל טענה אפשרית שעל ידה יוכל לבטל את השידוך, ובד בבד לא לשלם את דמי הקנס המושטים על מבטל שידוך ללא עילה מוצדקת. לאחר מחשבה מעמיקה, טען החתן כי נודע לו שחוטמה של המשודכת משתרבב הרחק מעבר לפניו, וממילא הוא רשאי לבטל את השידוך, מטעם מום זה. אך החוות יאיר פטר את דבריו בביטול, תוך שהוא קובע, כי כל דבר מה חריג מעט אשר רוב העולם אינו מקפיד עליו, אינו נחשב למום.

דף קמט/א וליקניניהו באודיתא

כשהכומר אסר על האיכרים לרכוש את החמץ של היהודים

הבעלות על נכסים ניתנת להעברה מאדם לרעהו בקניינים שונים, מהם, קניינים הבאים לשימוש באופן תדיר, ומהם לעיתים רחוקות יותר: בכסף, בשטר, בחזקה, במשיכה, במסירה, בהגבהה, בחליפין, בקניין אגב ובחצרו של אדם. סוגייתנו מציינת דרך נוספת לחילופי בעלות על נכסים - "קניין אודיתא", אשר כשמו כן הוא, בעל החפץ "מודה" שהחפץ שייך לפלוני, אף שהכל יודעים שאין הדבר כן. מאחר שבכל הש"ס אין "קניין אודיתא" מוזכר אלא בגמרתנו, כאן המקום, איפוא, לעמוד על מהותה של דרך מעניינת זו להעברת בעלות על נכסים.

לפני שנים רבות גזר כומר מרושע על "שומעי לקחו", לבל יהינו לרכוש את חמצם של היהודים בערב פסח. בעקבות הוראתו נמנעו איכרי הכפר מקניית החמץ, למרות שהם עצמם לא היו שונאי ישראל מובהקים, וכלל לא היה אכפת להם לקנות את החמץ.

הגאון רבי מאיר אריק (אמרי יושר ח"א סי' ג'), הציע דרך מקורית לפתור את הבעיה. הבה, אמר, נודה כולנו בפה מלא, שהחמץ שייך לנכרים, וקניין אודיתא זה יעביר את החמץ לבעלות הנכרים, מבלי שהם בעצמם יידעו על כך, וכמובן, שעובדה זו תעלם גם מעיני הכומר. כדי לדעת אם אפשר לפעול לפי הברקתו הגאונית, עלינו לעיין מעט בשיטות השונות המסבירות כיצד פועל "קניין אודיתא".

"אודיתא" הקניין הגדול שבכל הקניינים: יש הסוברים, כי הנחרצות הטמונה בדברי בעל הנכס האומר: "חפץ זה שייך לפלוני", מעידה על גמירות דעתו המלאה להקנות חפץ זה לאותו פלוני. לדבריהם, "קניין אודיתא" הוא קניין ככל הקניינים (שיטה מקובצת בבא בתרא שם, בשם תוספות הרא"ש, קצות החושן סי' מ' סק"א וסי' קצ"ד סק"ד, ע"פ תוס' בבא מציעא מו/א ובבא בתרא שם), והנודע ביהודה (שו"ת מהד"ק חו"מ סי' ל') אף מכנה אותו "הקניין הגדול שבכל הקניינים". לדבריהם, ברגע ההודאה, הופך המקבל לבעל החפץ (ריטב"א בבא מציעא מו/א. שו"ת הרשב"א ח"ד סי' נ', וע"ע באמרי בינה דיני הלוואה סי' ט"ז). לעומת זאת, יש הסוברים, כי כוחו של "קניין אודיתא" אינו אלא בכך, שבעל החפץ יכול לחייב את עצמו, כאילו החפץ שייך לפלוני, ולדבריהם, אין החפץ עובר לבעלותו של המקבל, אלא

נושא הדליים הצטער בצערו של הדלי הזקן והסדוק, ובחמלתו אמר: בעודנו עושים את דרכנו חזרה לבית האדון, אני רוצה שתשים את לבך לפרחים המקסימים הפורחים בצידי השביל. ואכן, בעודם עולים במעלה הגבעה, שם לב הדלי הזקן והסדוק לשמש המחממת את הפרחים המקסימים הפורחים בצידי השביל, והמראה המרנין עודד אותו במעט. אולם, בסוף השביל הרגשתו היתה רעה כבעבר, שכן מחצית ממשאו שוב טפטף החוצה, ולכן הוא שב והתנצל בפני נושא הדליים. **נושא** הדליים אמר לדלי: האם שמת לב לכך שהפרחים פורחים רק בצד שלך אך לא בצידי של הדלי השני? זאת, משום שתמיד ידעתי על הסדק והטפטוף שלך וניצלתי זאת. זרעתי זרעים של פרחים בצד שלך, וכל יום, בעודנו פוסעים בדרכנו חזרה מהנחל, אתה השקית אותם. במשך שנתיים יכולתי לקטוף את הפרחים הנפלאים הללו ולקטש בהם את ביתו של אדוני. אילולא היית כפי שהיית, לא היה לו היופי הזה להתברך בו.

★

לכל אחד מאיתנו יש חסרונות המיוחדים לו. כולנו כדים סדוקים, אך אלו הסדקים הופכים את חיינו למעניינים ולכדאיים. עלינו מוטל לקבל כל אדם כפי שהוא ולחפש את הטוב שבו, ויש שם הרבה טוב.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף קמה/ב בוקע עצים יסכן בם אלו בעלי גמרא

לומדי גמרא כחוטבי עצים

האריז"ל, כך העיד תלמידו רבי חיים ויטאל, כשהיה לומד גמרא, היה "טורח מאד", כל לימודו היה בדרך של התאמצות ויגיעה, ומרוב המאמץ הגדול היתה זיעה ניגרת ממנו.

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרוך שר התורה מרוך ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א
מרוך קניבסקי זצוק"ל הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינוך התקשר עכשיו: 3764*

הוא רשאי לתבעו בבית דין על סמך הודאתו של בעל החפץ [יש הסוברים, שאודיתא מועיל בשכיב מרע בלבד, ושאינן קניין אודיתא נחשב לקניין ככל הקניינים (עיטור אות ה' או"ז סי' תשנ"ב תשב"ץ ח"א סי' קנ"ב וח"ג סי' שכ"ה), אך רוב הפוסקים סוברים שקניין זה מועיל גם בבריא (עי' ש"ך חו"מ סי' ס"ק ל"ב וקצות החושן סי' קצ"ד)].
 כעת, נשוב ליהודי הכפר ונגלה, כי לפי הסוברים ש'קניין אודיתא' הוא קניין ככל הקניינים, אכן יוכלו היהודים להערים על הכומר ולהעביר את החמץ לרשות הנכרים. אולם, אם 'קניין אודיתא' אינו אלא הודאה שעל ידה אפשר לחייב את בעל החפץ להעבירו לאותו שהודה כי הוא שלו, ייאלצו היהודים למצוא פתרון אחר לבעיה ההלכתית שהניח הכומר לפתחם, שהרי הגויים לא יתבעו מהם את החמץ, מחמת חששם מהכומר.

את הטעם לכך, גילה הא"י בעצמו: הקושיות יסודן מהקליפות, והלימוד בדרך זו משבר הקליפות ומעלה את ניצוץ הקדושה שבהן.
 זהו הטעם, מעיר החיד"א (בספרו פתח עינים), שגמרתנו מכנה את לומדי הגמרא כבוקעי עצים. אכן, יש צורך בטורח ויגיעה בלימוד הגמרא, לא פחות מאשר בחטיבת עצים...

דף קמ"ב/ב בוקע עצים יסכן במ
"קוטל קנים" - על שום מה?

ביטוי נפוץ הוא 'קטלי קניא' [חוטבי קנים] אודות מי שלא הגיע לדרגת תלמיד חכם. מה מקורו של ביטוי זה? לדעת הגר"א מוילנא (בפירושו למשלי ח/ו), בא ביטוי זה על משקל ביקוע העצים המוזכר בסוגיינתנו בהקשר ללימוד תורה.

"בוקע עצים יסכן במ" פירושו, כי מי שמתאמץ לבקוע עצים, לאסוף ולאגור דברי תורה, יכול אחר כך להתחמם כנגדם. כלומר, תהיה בידו תורה הרבה והוא יוסיף להעמיק בזה. ואילו מי שאינו עמל לאגור דברי תורה, אינו אלא קוטל קנים בעלמא, שאין בידו כלום...

דף קמ"א/א אי בחליפין
לא כל אחד רשאי לנעול נעלים!

בעיירה אמסטוב, לא היה בנמצא רופא קבוע. רק לעתים רחוקות היה מזדמן הרופא לעיירה, ואז היה גם נוהג לערוך ביקור נימוסין אצל הרב, רבי אפרים דב איינהורן, ולשוחח עמו בענייני חכמה.
פעם שאל הרופא, שהיה ממוצא יהודי, מהו פשרו של קניין חליפין, שיסודו הוא מהפסוק (רות ז/ז) "שלף איש נעלו ונתן לרעהו".

ענהו רבי אפרים דב: עיקרו של קנין חליפין הוא ההסכמה שבין השניים, והיותם מאמינים זה לזה. יסודה של הנאמנות הוא בכח הדיבור שבו חנן הבורא את האדם והוא מותרו מן הבהמה. אדם שאינו עומד בדיבור אינו נעלה מן הבהמה, ואין לו זכות להתנשא עליה ולהשתמש בברכה ועורה. לרמז את כל זאת שולפים נעל בעת קנין חליפין כאומר, אם אין אתה עומד בדבורך - אסורה עליך לבישת נעלים העשויות מעור בהמה, שכן אין אתה נעלה ממנה כלל... (שארית אפרים דב).

דף קנ"ב נכסים שיש להן אחריות...

טעות סופר

סח הגאון רבי בן ציון ברוך זצ"ל, ראש ישיבת בית יוסף נובהרדוק שבירושלים:

בהיות הסיטיפלי' זצ"ל בחור בישיבת נובהרדוק שבביאליסטוק, היה טורח בדרכים שונות ומגוונות להחדיר בטחון ואמונה בין חבריו בני הישיבה.

לכבוד פורים תלה דף גמרא פורימי עם 'רש"י', ובו נאמר בין השאר:

"אין בוטחין לא בנכסים שיש להם אחריות [נדל"ן] ולא בנכסים שאין להם אחריות [בכסף], אלא במי שאמר "היה העולם"... זו היתה ה'משנה'. והגמרא היתה: "אמר רב נובהרדוקא - אחריות טעות כופר"... פירש 'רש"י': אחריות - מי שנותן ושם אחריותו על הנכסים הרי הוא כופר... (פניני רבינו קהילות יעקב עמי י"ח).

ר' איד
תא חזי!
 התנא האלוקי רשב"י קורא לר:

רצוננו לראות את מלכנו:

הזהר הקדוש משתמש בלשון 'תא חזי', כי בלימוד מוסרי הזהר מתגלה האור וזוכים לחזות בנועם ה' עין בעין

כלל ישראל מתאחד עם יצירת המוכת החדשה מבית מאורות:

קטע יומי מהזהר הקדוש עם ביאור ייחודי ותובנות מאירות לחיים

כתוספת משנה והלכה יומית

ותן בלבנו מסתופכים מדי יום בהיכלו של רשב"י הק' וזוכים לחיים מאירים

רשב"י לכל: הצטרף עכשיו לאלפים שכבר מחוברים לאור

טעמו וראו כי טוב ה' *3764

חודש ראשון חנינם

מבצע השהקה למצטרפים חדשים משי עד הבית 29.90 ₪

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת הר"ר מאיר וסרצוג ז"ל ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע כ' בחשוון תשל"ט **תנצב"ה**
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

